

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
(УНУС)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії УНУС
Олена НЕПОЧАТЕНКО
«23» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності 203 Садівництво, плодоовочівництво та
виноградарство для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня
доктора філософії

Голова предметної комісії

Роман ЯКОВЕНКО
(підпис)

Укладачі: д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри плодівництва і виноградарства Роман ЯКОВЕНКО; д. с.-г. н., професор Володимир ЗАМОРСЬКИЙ (гарант освітньої програми); д. с.-г. н., професор Юрій ЯНОВСЬКИЙ; д. с.-г. н., професор Олена УЛЯНИЧ.

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодощовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 4 від 16 квітня 2024 р.).

Схвалено вченою радою факультету плодощовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 5 від 18 квітня 2024 р.).

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Характеристика змісту програми.....	4
2. Орієнтовний перелік питань для підготовки до фахового іспиту.....	5
3. Критерії оцінювання підготовленості вступників.....	8
4. Список рекомендованої літератури.....	9

ВСТУП

Програма вступного іспиту фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти магістра (спеціаліста).

Спеціальність «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» належить до найбільш поширених категорій сільського господарства. За цією спеціальністю можуть навчатися в аспірантурі фахівці, які мають повну вищу освіту за ступенем магістра або освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста. Основою для визначення змісту фахового іспиту до вступу в аспірантуру зі спеціальностей 203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство є освітньо-професійна програма підготовки.

Під час фахового іспиту для вступу в аспірантуру абітурієнти повинні продемонструвати рівень теоретичних знань з циклу фундаментальних та основних розділів спеціальних дисциплін.

Освітня програма «Садівництво та виноградарство» спеціальності «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» об'єднує в собі такі спеціалізації:

- плідівництво;
- розсадництво;
- виноградарство.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна Плодівництво включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

- Біологічні основи плодівництва.
- Екологія плодових культур.
- Проектування плодових насаджень.
- Закладання плодових насаджень.
- Технології вирощування зерняткових культур.
- Технології вирощування кісточкових плодових культур.
- Технології вирощування ягідних культур.
- Технології вирощування горіхоплідних і малопоширених культур.

Навчальна дисципліна Виноградарство включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

- Біологія виноградної рослини.
- Екологія винограду.
- Ампелографія і селекція винограду.
- Вирощування саджанців винограду.
- Закладання промислового виноградника.
- Догляд за промисловим виноградником.

Навчальна дисципліна Розсадництво включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

- Біологічні основи розмноження плодових і ягідних рослин.
- Організація плодового розсадника.
- Технологія вирощування підщеп плодових культур.
- Технологія вирощування саджанців плодових культур.
- Технологія вирощування саджанців ягідних і малопоширених плодових культур.

Навчальна дисципліна Сучасні агротехнології у садівництві і виноградарстві включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

- Новітні досягнення у виробництві плодів і ягід.
- Сучасні технології інтенсивних плодових і ягідних насаджень.
- Сучасні технології вирощування винограду.

2. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Закономірності формування, росту, розвитку і плодоношення плодової рослини як цілісного організму, що складається з різних за походженням частин.
2. Закономірності росту і розвитку, особливості річного циклу та вікових змін плодових і ягідних рослин насінневого походження.
3. Закономірності росту і розвитку, особливості річного циклу та вікових змін у кореневласних вегетативно розмножуваних плодових і ягідних рослин.
4. Закономірності росту і розвитку, особливості річного циклу та вікових змін щеплених плодових рослин.
5. Морфолого-анатомічна будова плодової рослини, роль органічних і неорганічних сполук та регуляторів росту у обміні речовин.
6. Плодова рослина як оптична система у садовому агроценозі.
7. Способи регулювання світлового і температурного режимів з метою підвищення посухо-, зимостійкості, продуктивності насаджень і якості плодів.
8. Роль основних екологічних факторів у життєдіяльності плодових і ягідних рослин та їх врахування з метою підвищення продуктивності насаджень.
9. Перспективні конструкції плодових насаджень з урахуванням особливостей зон промислового плідівництва України.
10. Організація території інтенсивного саду.
11. Особливості проектування плодових і ягідних насаджень залежно від зональних і економічних умов для с.-г. підприємств різних форм господарювання.
12. Особливості закладання інтенсивних плодових насаджень; строки і способи садіння дерев та догляд за ними після садіння.
13. Особливості захисту плодових і ягідних культур від шкідників, хвороб і бур'янів.
14. Системи формування крон плодових дерев та способи обрізування насаджень різних конструкцій.
15. Системи утримання і обробітку ґрунту в міжряддях насаджень різних конструкцій та їх технічне забезпечення.
16. Утримання ґрунту в пристовбурних смугах дерев насаджень різних конструкцій з використанням механізованого обробітку, гербіцидів і мульчматеріалів.
17. Особливості удобрення плодових і ягідних культур, шляхи підвищення ефективності добрив та захисту довкілля.
18. Визначення рівня водозабезпечення, способи і техніка поливу плодових насаджень з урахуванням зональних умов.
19. Захист саду від пошкоджень несприятливими природними факторами та дикими тваринами.

20. Догляд за врожаєм та організація його збирання.
21. Особливості технології вирощування плодів зерняткових культур.
22. Особливості технології вирощування плодів кісточкових культур.
23. Особливості технології вирощування суниць.
24. Особливості технології вирощування кущових ягідних культур.
25. Особливості технології вирощування плодів горіхоплідних культур.
26. Особливості технології вирощування малопоширених культур.
27. Систематика винограду.
28. Особливості будови і розвитку виноградної рослини як ліани.
29. Екологія винограду.
30. Способи вирощування саджанців винограду.
31. Закладання промислового виноградника.
32. Формування й обрізування виноградних кущів.
33. Операції з зеленими органами виноградного куща.
34. Обробіток ґрунту на виноградниках.
35. Удобрення насаджень винограду.
36. Зрошення насаджень винограду.
37. Збирання урожаю винограду технічних і столових сортів.
38. Реконструкція і ремонт плодоносного виноградника.
39. Ампелографія і селекція винограду.
40. Характеристика районів виноградарства України і світу.
41. Регенерація та її роль у розмноженні плодових і ягідних культур.
42. Проектування й особливості закладання плодового розсадника.
43. Насінневі підщепи плодових культур і технологія їх вирощування.
44. Вегетативно розмножувані підщепи зерняткових культур, способи їх вирощування і заходи з підвищення виходу високоякісного садивного матеріалу.
45. Вегетативно розмножувані підщепи кісточкових культур та способи їх вирощування.
46. Особливості технології вирощування однорічних саджанців зерняткових культур.
47. Особливості технології вирощування однорічних саджанців кісточкових культур.
48. Технологія вирощування дворічних саджанців плодових культур типу «кніп баум».
49. Особливості розмноження і промислова технологія вирощування садивного матеріалу суниці.
50. Особливості розмноження кущових ягідних рослин і заходи підвищення виходу високоякісного садивного матеріалу.
51. Система вирощування оздоровленого садивного матеріалу ягідних культур.
52. Зберігання і транспортування саджанців.
53. Способи підвищення продуктивності плодових, ягідних насаджень і винограду в господарствах різних форм власності та покращення якості

- продукції плодівництва в світлі сучасних світових тенденцій.
54. Підбір сортименту для сучасних плодових, ягідних насаджень і винограду.
 55. Вибір садивного матеріалу для сучасних садів, ягідників, виноградників різних конструкцій.
 56. Особливості закладання сучасного інтенсивного саду, ягідника, виноградника.
 57. Нові досягнення в утриманні ґрунту в інтенсивних садах, ягідниках, виноградниках.
 58. Нові досягнення в ґрунтовому і позакореновому удобренні, плодових розсадників, інтенсивних садів, ягідників, виноградників.
 59. Нові досягнення в хімічному захисті плодового розсадника, інтенсивного саду, ягідника виноградника від шкідників, хвороб і бур'янів
 60. Нові досягнення у зрошенні плодових розсадників, інтенсивних садів, ягідників, виноградників.
 61. Сучасні заходи покращення якості плодів, ягід, винограду та садивного матеріалу.
 62. Нові досягнення у забезпеченні стабільної високої врожайності садів, ягідників, виноградників та продуктивності плодового розсадника.
 63. Нові досягнення в застосуванні фізіологічно активних речовин у плодових розсадниках, інтенсивних садах, ягідниках, виноградниках.
 64. Нові досягнення у захисті плодових розсадників, садів, ягідників, виноградників від заморозків, граду, диких тварин і птахів
 65. Нові досягнення в проектуванні насаджень і технології вирощування зерняткових плодових культур.
 66. Нові досягнення в проектуванні насаджень і технології вирощування кісточкових плодових культур.
 67. Нові досягнення в проектуванні насаджень і технології вирощування ягідних культур.
 68. Нові досягнення в проектуванні насаджень і технології вирощування горіхоплідних та малопоширених плодових культур.
 69. Нові досягнення в проектуванні насаджень і технології вирощування винограду.
 70. Культура суниці (значення, історія, поширення).
 71. Обробіток ґрунту в плодоносних насадженнях.
 72. Формування й обрізування аличі з розріджено-ярусною кроною.
 73. Культура малини (значення, історія, поширення).
 74. Особливості парової та паросидеральної системи утримання ґрунту в садах.
 75. Формування й обрізування аличі з чашеподібною кроною.
 76. Морфологічна будова надземної частини зерняткових плодових культур.
 77. Конструкції промислових насаджень яблуні.
 78. Формування й обрізування вишні з веретеноподібною кроною.

79. Морфологічна будова надземної частини кісточкових плодкових культур.
80. Вибір ділянки під сад.
81. Формування й обрізування абрикоса з поліпшено ярусною кроною.
82. Культура груші (значення, історія, поширення).
83. Строки та техніка садіння плодкових дерев.
84. Підготовка ґрунту під плодіві насадження.
85. Формування й обрізування черешні з площинною кроною.
86. Особливості фенофаз вегетації та спокою в річному циклі росту і розвитку плодкових культур.
87. Організація кварталів, дорожньої мережі, садозахисних, вітроломних смуг в промислових садах.
88. Формування й обрізування черешні з веретеноподібною кроною.
89. Періодичність плодоношення плодкових культур та шляхи її подолання.
90. Принцип підбору та розміщення порід і сортів в саду.
91. Формування й обрізування груші з поліпшено-ярусною кроною.
92. Культура черешні (значення, історія, поширення).
93. Особливості внесення добрив з поливною водою «фертигації».
94. Формування й обрізування сливи з розріджено-ярусною кроною.
95. Відношення плодкових і ягідних культур до вологи.
96. Особливості закладання саду на схилах.
97. Формування й обрізування сливи з поліпшено-віяловою кроною.
98. Посухостійкість плодкових і ягідних культур.
99. Строки та техніка садіння ягідних культур.
100. Формування й обрізування сливи з напівплощинною кроною.
101. Культура вишні (значення, історія, поширення).
102. Особливості догляду за плодовими насадженнями в перші роки після садіння.
103. Значення, способи і строки обрізування плодкових дерев.
104. Вимоги плодкових і ягідних культур до ґрунтових умов вирощування.
105. Системи утримання ґрунту в молодих садах.
106. Формування й обрізування сливи з розріджено-ярусною кроною.
107. Значення сливи, історія культури, поширення.
108. Утримання ґрунту в плодоносних насадженнях.
109. Формування й обрізування сливи з веретеноподібною кроною.
110. Формування й обрізування груші з веретеноподібною кроною.
111. Конструкції плодкових насаджень.
112. Дернова і дерново-перегнійна системи утримання ґрунту в саду.
113. Формування й обрізування аличі з низькоштамбовою кроною.
114. Шпалера та індивідуальні опори в плодкових насадженнях.

115. Дози, строки і способи внесення добрив у молодих садах.
116. Формування й обрізування вишні з площинною кроною.
117. Культура чорної смородини (значення, історія, поширення).
118. Утримання пристовбурних смуг у плодкових насадженнях.
119. Механізація обрізування плодкових дерев.
120. Захист плодкових насаджень від пошкоджень низькими та високими температурами.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за шкалою 100-200 балів. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

181-200 балів - означає: відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії;

141-180 - означає: відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії;

100-140 - означає: відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії;

Незадовільно - означає: відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем не менше 100 балів.

Іспит проходить в усній формі

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виноградарство / М.О. Дудник, М.М. Коваль, І.М. Козар та ін., За ред. М.О. Дудника. К.: Арістей, 2008. 332 с.
2. Вітчизняні технології виробництва, зберігання та переробки плодів і ягід в Україні / І.В. Гриник, І.К. Омельченко, О.М. Литовченко та ін.. К.:Преса України, 2012. 118 с.
3. Грицаєнко А.О. Плодівництво. К.: Урожай, 2000. С. 429 с.
4. Куян В.Г. Плодівництво. К.: Аграрна наука, 1998. 468 с.
5. Кондратенко Т.Є. Сорти яблуні для промислових і аматорських садів України. К.: Манускрипт, 2010. 400 с.
6. Заморський В.В., Яковенко Р.В., Яковенко О.В. та ін. Плодівництво: Посібник - Умань: Світ, 2019. 414 с
7. Копитко П.Г. Удобрення плодових і ягідних культур. К.: Вища школа, 2001. 205 с.
8. Куян В.Г. Спеціальне плодівництво. К.: Світ, 2004. 462 с.
9. Помологія: Яблуня / Кондратенко П.В., Кондратенко Т.Є, Бабіна Р.Д. та ін.. Вінниця: Нілан ЛТД, 2013. 624 с.
10. Мельник О.В. Формування й обрізування інтенсивних насаджень яблуні (сливи, вишні, черешні, абрикоса, персика, кущових ягідників). Новини садівництва. Спеціальні випуски. 2002-2010 рр.
11. Мельник О.В. Вирощування саджанців «кніп-баум». Новини садівництва. Спеціальний випуск. 2009. 50 с.
12. Мельник О.В. Захист яблуні від шкідників, хвороб і бур'янів. Новини садівництва. Спеціальний випуск. 2010. 44 с.
13. Мельник О., Стрейф А. Догляд за садом голландського типу. Новини садівництва. Спеціальний випуск. 2001, №6 (32). 60 с.
14. Мельник О., Стрейф А., Ріпамельник В. Закладання саду голландського Типу. Новини садівництва. Спеціальний випуск. 2000. № 4 (24). 45 с.
15. Сіленко В.О. Сучасні агротехнології у садівництві / Практикум. Вінниця: Нілан ЛТД, 2014. 148 с.
16. Чиж О.Д., Власов В.І., Фільов В.В. Агробіологічні основи вирощування саджанців плодових культур. К.: Преса України, 2010. 111 с.
17. Чиж О.Д., Фільов В.Ф., Гаврилюк О.М, Чухіль С.М. Інтенсивні сади яблуні. К.: Аграрна наука, 2008. 224 с.
18. Вісник Уманського національного університету садівництва.
- 19.Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва.
20. Новини садівництва - науково-виробничий журнал.
21. Садівництво. Збірник наукових праць Інституту садівництва НААНУ.
22. Journal of Horticultural Research - науковий журнал.
23. Szkolkarstwo - науково-виробничий журнал.
24. Sad - науково-виробничий журнал.